BAŞDAN

Haftalık siyasî magazin

Baştan

«BAŞDAN» çıkalı altı ay o'du. Altı aydır, hiç ara vermeden, sekmeden. tam gününde ve zamanında gazetemizi çıkarabildik. Amma, günü gününe BAŞDAN'ı ellerine alan okuyucularımız, bunun ne kadar zorluk'arla, güçlüklerle başarılmış bir iş olduğunu an'ıyabilirler mi?

Bilindiği gibi, bir devre gelmişti ki, Türkiyede so' çepheye mensup hiç bir ka-'em konuşamaz olmuştu. En müfri'inden, en mutedi'ine kadar, sol cephenin kadrolaşamamış bütün elemanları sürgünlere gönderi'miş, hapis'ere atılmış ve ekseriya, tam inandıklarının zıddına o'arak «vatan ve memleket haini» o'arak gösterilmek istenmişti.

İktidar partisi için hiç de şerefli o'mayan bu susma devresinin sonunda, i'k defa soldan bir ses BAŞDAN'da duyu'du. Biz, eski hesap'arı kapadık, işe ve mücade'eye yeni baştan başladık anlamına gerek, bu BAŞDAN ismini a'dık.

Gazetemizin prensipi, politikacıların ağzında taktik o'lan dönek'ik, tükürdüğünü yalamak değil, inandığımız fikir'eri korkmadan, çekinmeden, dosdoğru ve apacık söy'emektir. En nazik, en tehlike'li konularda bile inandıklarımızı, tam inandığımız biçimde söy'edik ve söyliyeceğiz Korkmuyoruz. çünkü namus'larından şüpheleri olan'ar korkar. Biz cesaretimizi, mil'etimize o'an bağlılığımızdan ve inançlarımızın kuvvetinden alıyoruz.

Bu gazete, bilindiği gibi Marxist kü'türün halk tabakası arasında yayı'ması için çıkarılmaktadır. Hiç bir zaman tam entellektüe'leri i'gilendiren akademik bir dergi değildir Bunun'a beraber, entellektüeller de bu dergiyi yabana atamazlar, okumamaz'ık edemezler.

Bu milletin menfaatlerine olduğuna yüzde yüz inandığımız sosyalizmin yayılması için bu hafta'ık küçük gazeteyi çıkarırken içinde bulunduğumuz maddî zorlukları, baskıları, tesirleri, manevî tazyikleri an'atmayı lüzumsuz buluyoruz ve bütün bunları tam bir siyasî mücadele, yani sınıf menfaatlerinin çarpışması o'arak kabu' et'iğimiz için de yine tabiî karşılıyoruz.

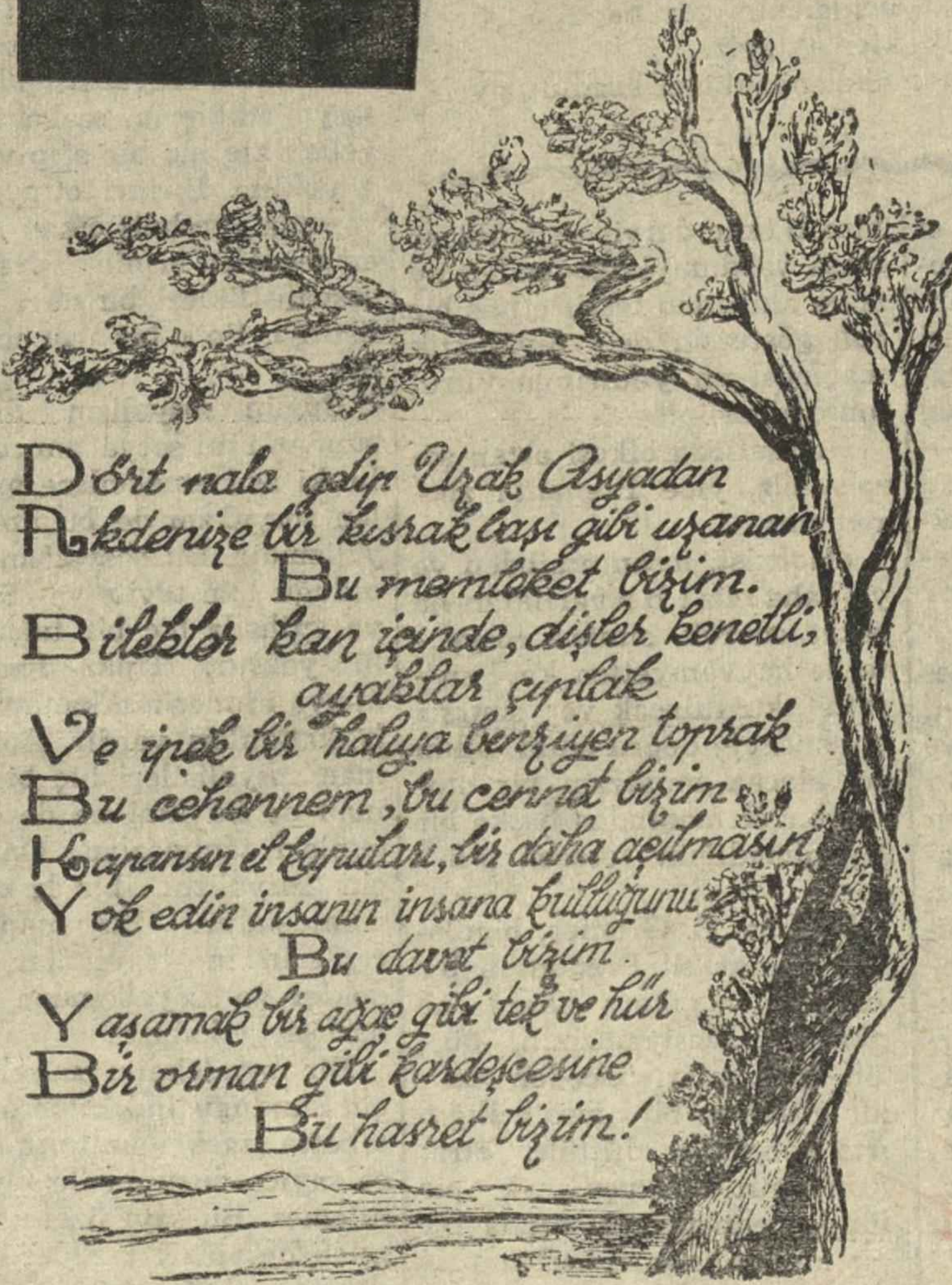
Bunları anlatmaktan maksadımız, gazetenin hangi şartlar al'ında yayın'andığını bildirerek, görülen kusurların elde olmayan sebep'er'e meydana geldiğini anlatmaktır. Bu gazete, demokrat bir memleket

(Devamı 3 de)

Nâzım Hikmet

Nazım Hikmet üstadın, on bir sene evvel hapse girmeden evvelki resmi yandadır. Aşağıda son şiirlerinden birini okuyacaksınız. Bu mem'eket ve bu memleket insanlarının sevgisini bu kadar içten veren bir şiir okumuş mu idiniz? İşte parmak şairleri, işte hececiler, işte mi'lî şair'er, işte failâtün düm'ekçi'eri ve işte büyük şair Nâzım

Türkiyede Sosyalistlik

On dokuzuncu sayımızda, Abidin Nesimi arkadaşımızın «Türkiyede Sosyalistlik» başlığı altında bir yazısı çıkmıştı. Briskent arkadaşımız, Abidin Nesiminin bu yazısına karşılık olarak bu yazıyı göndermiştir. Görülüyor ki, Türk Sosyalistleri, Türkiyede sosya'izmin gerçekleşmesi üzerinde daha bir çok münakaşalara muhtaçtırlar.

BÜTÜN MÜNEVVER ARKADAŞLARI BU KONU ÜZERİNDE FİKİRLERİNİ AÇIKÇA SÖYLEMEĞE DAVET EDİYORUZ.

Yazan: S. H, Briskent

Abidin Nesiminin Başdanda bu başlık altında çıkan yazısını bütün Türk Sosyalistlerini memleketimizde sosya'izmin perspektifleri üzerinde samimî bir münakaşaya davet sayıyor ve sosyalist'lerimizin bunu iyi niyetlerle kraşılayacağını umuyorum.

Açıkça söyliyebiliriz ki biz sosyalistler şimdiye kadar bu husta düşünd'iklerimizi aramızda konuşacak ve münakaşa edecek fırsatını ve imkânını bulamadık. Bugün de bu nimete kavuştuğumuz kanaatinde olmamakla beraber elimize geçen en ufak fırsattan bile faydalanmaya çalışmak hepimiz için âdetâ bir ödevdir. Bu konu etrafında serbestçe konu -

(Devamı 2 de)

Anayasanın tahlili ve kuvvetler muvazenesi meselesi

TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİNİN 1946 PROGRAMININ 1948 TATBİKATÇILARI

Yazan: Esat Adil Müstecabî

Münevver zümremizin başka memleketlerinkine benzemiyen oldukça acayip huyları vardır. Bunlardan biri de fikirlerin unvanlarına olan münasebetine lüzumundan fazla değer verme huyudur.

1946 yılında yazıp yayınladığımız Türkiye Sosyalist Partisinin ana prensiplerile programının ilmî hüviyeti gizliden gizliye takdir ve ilgi uyandırdığı halde bir kaç medenî cesaret sahibinden başka bu cih'eti açıklayan çıkmamıştı. Yine gizliden gizliye bu prensip'er zincirinden halkalar koprarak kendi zincirlerine ekleyen parti'er ve siyaset adamlarına da rastladık.

Türkiye Sosya'ist Partisi Sıkıyönetim vesilesile hükûme'in terörüne hedef o'duktan, faaliyeti bir müddet için bertaraf edildikten sonra fikir zincirimizin halka'arına uzanan ellerin sayısının daha çok arttığını müşahede ettik.

Prensip'er, nazariyeler bir kelime ile fikir'er şüphesiz ki, ortaya atı'dığı andan itibaren herkesin tasarrufu altına geçer. Bunun böyle oluşundan o fikirlerin asıl sahipleri de bahtiyarlık duyar.

Fakat fazilet ister ki, iktibaslar mehazını göstermekten hicap duymasın!

Bizi, bu satırları yazdırmaya şevk ve icbar eden hâdise geçen hafta cereyan etti. Bu hâdise; Hüseyin Cahit Yalçının Ulus'taki bir makalesini takip eden İstanbul gazetecilerinin dek'ârasyonudur. Bu deklârasyona imza koyanlar anayasanın «kuvvetlerin tefriki» esasına göre tadilini talep etmişlerdir.

Pek yakında tekrar faaliyete geçeceğini umumî efkâra şimdiden bildirmek'e hiç bir mahzur görmediğim Türkiye Sosyalist partisinin proğramından başka hiçbir siyasî parti programında mevcut olmıyan bu hukukî ve siyasî sistemin Halk Partisi mensupları tarafından yepyeni bir şeymiş gibi birdenbire i'eri sürülüşünü biz sosyalistlerin de kendi aramızda mütebessimane karşıladığımızı itiraf ederiz.

Herkes bilir ki, devlet idaresinde iki ana sistem vardır. Bunların biri eski tâbir'e tevhidi kuvva (kuvvetlerin birleştirilmesi) diğeri ise tefriki kuvva (kuvvetlerin ayrılması)-dır. Tatbikatta ise yeryüzünde ne tam bir tevhidi kuvaya, ne de tam bir tefriki kuvaya rast'anamaz.

Yine herkes bilir ki, dev'eti terkip eden üç kuvvet vardır: Teşriî kuvvet, kazaî kuvvet, icraî kuvvet.

Hangi dev'et ki, bu üç kuvveti yekdiğerine karşı müstakil ve birbirinin tesir ve tahakkümünden âzade tutabilmiş ise o dev'ette tefriki kuva usulü carî sayılır.

Aksi halde kuvvetler ya icraî, yahut teşriî kuvvetin hüküm ve nüfuzu altında bulunuyor demektir.

Devletin bugünkü haline göre gerek nazarî, gerek tatbikî o'arak Türkiyede tevhidi kuva usulü carî bu'unmaktadır. Türkiye Sosyalist Partisi müstesna bütün Partilerde tevhidi kuvayı o'duğu gibi kabul ve müdafaa etmektedirler.

Türkiye Sosyalist Partisi 1946 yılında kabu' ve neşretmiş olduğu programile Türkiyede i'k defa par'âmento istibdadına bir nihayet vermeyi düşünmüş, oldukça geniş ve ilmî bir an'ayışla ve bir intikal devresi zarfında kuvvetlerin birbirinden ayrılarak, yekdiğerine karşı muvazene ve istiklâ'i halinde bulunmasını lüzum'u görmüştür.

Türkiye Sosyalist Partisinin programında derpiş edildiğine göre dev'eti terkip eden her üç kuvvetin kaynağı milletin hür iradesidir.

Mil'et bu hür iradesile her üç kuvvete dev'eti terkip için yekdiğerine eşit sa'âhiyetler tefviz edecek ve aralarındaki fark ancak iş bölümünden ibaret kalacaktır.

Bu maksatla Türkiye Sosya'ist Partisi, teşriî kuvvetle icraî kuvvet arasındaki tedahülü tamamile bertaraf ederek Cumhurreisinin doğrudan doğruya sa'âhiyetini mil'etten almasını ve millet tarafından seçi'mesini, Dev'et Reisliğinin mücerret bir vasıf o'maktan çıkarak hükûmetin mesu'iyetini paylaşmasını derpiş etmiş, Dev'et Reis'iği'e Hükûmet Reis'iğini bir'eştirerek Bakan'ların Teşriî Meclis dışından ve Cumhurreisi tarafından tayin edilmesi prensipini ortaya atmıştır.

Kazaî kuvve'i de hem icraî, hem teşriî kuvvetin nüfuz ve tesirinden masun kılabilmek için hâkim'erin mukadderatını. mahkemelerin bağımsız'ığının korunmasını, ad'î kanun'ların daha ilmî ve içtimaî zaruret'ere daha uygun o'masını temin maksadile hür bir kaza mec'isinin teşki'ini derpiş etmiştir. Mi'let namına icrayi kaza sa'âhiyetinin ancak bu suret'e gerçek'eştiri'ebi'eceğine inanmıştır.

Türkiye Sosyalist Partisi programının «İdarî politika» fas'ının 24—31 inci maddelerile ifadelendirilmiş o'an bu ana prensip'er her bakımdan kuvvet'lerin ayrılması ve muvazenesi nazariyesini tahakkuk ettirici mahiyettedir.

Yine herkes bilir ki, bir siyasî parti programı ih'iva ettiği prensip'erile müstakbel bir anayasa tadi'ât tas'ağıdır.

(Devamı 4 de)

78

Türkiye Sosyalizme neden muhtaçtır?

BU BAŞLIK ALTINDA YAYINLADIĞIMIZ SERİ MAKALELER, POLİS TARAFINDAN İDAREHANEMİZİN SON ARANIŞINDA, HER NEDENSE ALINAN NOT, YAZI VE EVRAK ARASINDA SAVCILIĞA GÖTÜRÜLMÜŞTÜR. İADE ETTİKLERİ ZAMAN, BU MÜHİM MAKALE SERİSİNE DEVAM EDECEĞİMİZİ OKUYUCULARIMIZA BİLDİRİRİZ.

Türkiyede S

(Baş tarafı 1 de)

şulamamış olması onun bi hakkın işlenmesine ve memleketin durumuna uyan bir şekil alabilmesine de imkân bırakmamıştır.

Türkiyeye sosyalizm ne zaman ve hangi kanallarla girdi? Bu sorunun etraflı ilmî ve tarihî bir tarzda incelenmesi için maalesef uygun ve elverişli bir devirde bulunmuyoruz. Çünkü herkes pek alâ bilir ve olaylar da açıkça gösteriyor ki Halk Partisi hükûmetinin antidemokratik idaresi sosyalizme memleketimizde normal gelişme imkânı bırakmamıştır. Eski dahiliye vekili Sökmen Süer meclis kürsüsünden memleketimizde gizli olarak için için gelişen sosyalizmin tarihçesini yaptı.

Sosyalizm bir emekçi ideolojisidir' Düşen, imtiyazlarını kaybeden veya dara, gelen zümrelerinde sosyalizmde derlerine deva aradıkları doğru ise de bunların sosyalistlikleri büsbütün başka bir şeydir. Bu sınıfların sosyalistlikleri de kendilerine göre bir sosyalistliktir sayın Abidin Nesiminin verdiği misallerde olduğu gibi bir Celâl Bayar veya bir Çerkes Ethem sosyalistliğidir. Bu sosyalistliklerin se hakikî sosyalistlikle hiç bir alıp vereceği yoktur. Birinci dünya savaşında yenilmiş çıkan Alman emperyalistlerinin Nasyonal sosyalistlikleri bu nevi sosyalistliğin tipik bir numunesidir

Bugün sosyalizm denince bundan ilmî sosyalizm anlaşılır ki asıl emekcilere mal edilen sosyalizm de bu ilmî sosyalizmdir. Bu sosyalizm ilmî olduğu için tevile ve tagyire ve içtihada hiç bir tahammülü yoktur. Tıpkı fizik ve kimya ilimlerinin kanunları gibi kanunları vardır. Zor zaman sosyalistleri hiç bir zaman ne bu ilmi ne de bu kanunları tanımazlar. Onlar için sosyalizm bir hokkabaz mantosudur. Bu mantonun ceplerinden tavşanlar, ördekler ve sosyalizmden başka her şey çıkabilir.

Bir memleketin sosyalizm için sunduğu imkânlar o memlekette emekçi sınıfının sadece sayıca durumu ile tayin edilemez. Bu sayı üzerine yapılan hesapları tarihler daima yalancı çıkarmıştır.

Rusya için bu fenomeni Lenin çok basit bir şekilde izah etmiştir. Ona göre dünyayı saran kapitalist zenciri en zayıf bir noktasından kopu vermişti. Çarlık Rusya ondukuuncu yüzyılın sonlarında kapitalistçe gelişmeye başlamıştır. Burjuva demokratik inkılâbını başaramadığı için bu gelişme asılzadelerin hâkimiyeti altında kendisini göstermeğe başlamıştır Rusyanın tarihî ve coğrafî durumu, bir yandan da dünyanın özel şartları altında Rus proletaryası Rus kapitalistliğinden daha çabuk gelişme yoluna girmiştir. Öyleki Rus kapitalistleri buhran devirlerinde zorluklarını yenmek için, batı Avrupada oduğu gibi üzerine yüklenebileceği gafil bir proletarya sınıfı bulamamıştır. Kapitalistlerin Rusyada proletaryanın sırtından ve onun emeği ile kendilerine büyük bir sanayi yaratmak gayretleri boşa gitmiştir. Rus Çarlığı Rus proletaryasının gelişmesi ve inkilâpçılaşmasını önlemek için memleketin sınaileşmesini dengemlemek zorunda kaldı Rusyanın sınaişleşmekte gecikmesi sınaileşmiş bir Avrupada onun büyük devlet durumunu sarsan ve tehlikeye düşüren bir âmil olmuştur. Bu suretle Rusya 1905 de Japonlara karşı hezimete uğradı 1914 te de onun Alman sömürgesi olmasına ramak kaldı.

Bu şartlar altında Lenin Rusyanın burjua demokratik inkilâbını dahi sermayedarların değil proletaryanın hâkimiyeti altında yapmak zorunda bulunduğunu, aksi takdirde varlığınını bile tehlikede olduğunu söylemiştir

Bugün Türkiye için de ayni şeyleri söylemek mümkündur. Türkiye maalesef hükûmetlerin anti demokratik idareleri altında muasır cemiyetle beraber yürümek imkânını bulamadı, sınaileşemedi. Kapitalizmi gelişemedi: Bu şartlar altında o bir imparatorluk olarak varlığını koruyamadı. Onun bugün müstakil bir devlet olarak varlığı dahi tehlikeler karşısındadır. Türkiye en çabuk ve en kestirme yoldan sanayiini geliştirmek, memleketin istihsal şartlarını bugünün medenî seviyesine yükseltmek zorundadır. Bu da iki yolla olabilir Ya dışarıda Gözlerimize âşık, cömert ve zengin kapitalistlerin iyi şartlarla bol para kopartır, memlekette de muasır burjuva demokrasisi ayarında bir rejim altında emekçilerimize bütün medenî haklarını vererek bu yeni istihsal şartlarını yaratırız. yahut da bizzat Türk emekçilerinin klavuzluğu altında bütün Türk müstahsillerini seferber ederek bir taraftan da dişimizden tırnağımızdan biriktirerek kendi gücümüzle bu işi başaracağız.

Emekçilerimizi medenî haklarından mahrum ederek, kapitülâsyon şartları altında memleketimize ecnebi sermayelerini sokarak bu memleketi biz ancak bir müstemleke yapabiliriz.

Türk burjuva ve kapitalistleri bu en basit realiteleri anlamadıkları gibi bu memleketin istikkbali ile ciddî bir surette ilgilenecek kadar şim

Fıransız fikir hayatının yakın tarihine bir bakış

BİR ŞÖVALYE

Georges Sadoul'un 1936 da yayınlanan bir polemikinden kısaltılarak alınan bu yazının birinci kısmı, idarehanemiz arandığı sırada, anlaşılmayan ve anlaşılmasına da imkân olmıyan sebeplerle polisler tarafından alınmıştır. Aylarca hazırlanan yazıların, mahiyeti meçhul bir arama ile apar topar götürülmesi bizi daima zor durumlara düşürmektedir. Matbaacı, bizim şu veya bu mazeretimizi gayet tabiî olarak dinlemememektedir. Okuyucular da, mecmuanın boş veya zamanında yetişmemesini müsamaha ile karşılamazlar.

Esasen sık sık tekrarlanan bu aramaların maksadı da, sadece ticaretten başka bir maksadı olmayan matbaacıyı manevî bir huzursuzluk içinde bırakarak, gazetemizin yayınlanmasına dolayısile mâni olmaktır. Ve plânlı şekilde hakkımızda çeşitli şekilde çıkarılan dedikodular da, gazeteyi ve gazete yazarlarını okuyucularının gözünden düşürmektir. Bu kötü oyunun içyüzünü yazmak için zamanını beklemekteyiz.

Biz. birinci kısmı savcılıkta veya poliste bulunan bu makalenin ikinci kısmını, ayrı ve bütün bir yazı olduğu için aşağıda veriyoruz.

Fakat marxistler bilhassa ilmî hakikat yoktur mu diyorlar? Aslâ B. Grenier'de hüsnü niyet bulunduğunu farz etseydik, kendisine «Materyalizm ve ampiriyoktisizm'i tavsiye ederdik. Müellif B. Grenier'den otuz yıl önce: «Nazarımda Marxism ne olursa olsun her hakikatin mutlak objektifliğini inkâr demektir »diye yazan Bagdanof'a şiddetle çatıyor ve şöyle cevap istiyor: Bilhassa objektif hakikatin tasdikidir ki maddecilikte agnostisizm ve sübjektif idealizmi ayırdeder.

B. Grenier, Prof. Prenant'ın ve marksistlerin düşüncelerine böylece kılık kıyafet değiştirttikten ve muarızını ucube yapıp çıktıktan sonra nefretle köpürüyor: Katıksız pragmatizmden en duru pozitivizme geçen Prenant'a göre ilim sosyal rejimi inikas ettirmeye mahkûmdur; halbuki şimdi de son hakikati veren lekesiz ve hür ilim olmaktadır, diyor,.

Ne hoş zafer ve ne hoş tarz değil mi ? Prenant'ın iki paragrafı arasına kendi fantezist enterpolasyonunu sokuşturmak; sonra da. Prenant bunu hesaba katmamış diye köpürmek! Objektif bilginin ve ilmî hakikatin şahane müdafaası bukadar olur! Hatırlatmıya ihtiyaç var mı bilmem; Marxizm kendisini 1— Sosyal formasyonlardan ve teknikten müstakil saymaz; 2— Sınıfsız insanlığı gerçekleştirecek olan proleteryanın ideolojisi bilir.

Marksizmi pragmatizmle pozitivizmin ale'âcayip bir halitası haline sokarak bir kılıçta ikiye biçtikten sonra, kahraman şövalyemiz, diyalektik ejderini tepeliyor:

«Diyalektik'le her şeyin mazur gösterilebileceği doğrudur. Bu tabirin yanılmaz ve şaşmaz sihirli bir hassası var. O, bir ruhun varlığını kabul etmekle beraber maddeci kalmağa; muarızlarının fikrine başka bir etiket yapıştırarak onları kendine mal etmeğe; zamanın akışı opozisyonları uzlaştırdığı ve antitezleri iptal ettiği için. bir davanın hem lehinde hem aleyhinde bulunmağa imkân veriyor. Maddecilik ne zaman bir bozguna uğrasa — ve bütün alanlarda uğradığı bozgunlar sayısızdır — bahse mevzu olan «eski» maddecilik, «mekanist» maddecilik'tir ki, diyalektik materyalizmle hiçbir münasebet yoktur, deniyor...

Diyalektik materyalizm herhangi bir fikri müdafaaya müsaittir. Bu, müphemiyetin ve konfüzyonun zaferidir. Bir Marksiste, faraza, bedenden ayrı bir ruhun varlığına inanıp inanmadığını sormayınız. O, size, bunun esassız bir dâva olduğunu, dünyada herşeyin hareket halinde bulunduğunu ve ruhun bedenden ayrılamıyacağı cevabını verecektir. Bir ruhun varlığını inkâr edemiyecek, fakat ruhun bedenle münasebetlerini kolayca anlaşılır tarzda tarife muktedir olamıyacaktır.»

Şövalyemiz şimdiyedek makuldü. Vakıa yanlış muhakeme yürütüyordu, fakat muhakeme silsilesini büsbütün kaybetmemişti. Şimdi ise elinde hakaretten başka bürhan yok. Artık tamamiyle çileden çıkmış: Konsekan materyalistler, eski maddeciliği, Lenin'in metafizik maddecilik dediği materyalizmi bırakmışlar; bundan büyük kepazelik olur mu?!. Diyalektik materyalizmin vülger maddeciliğe karşı yapılan haklı itirazları temelinden yıkışı şövalyeyi küplere bindiriyor. Ona göre, her türlü hakarete lâyık olan bu soysuz maddecilik tılısımlı bir formül, rast gele her fikri koruyan kurnazca bir çare, vüzuhsuzlukla müphemiyetin zaferidir.

Felâket şu ki, B. Grenier, hakaretlerini haklı gösterecek örneği fena seçmiş. Evet, marksist der ki, bedenden ayrı ruh yoktur. Bu, tecrübenin yalanladığı ap'alca bir söz mü? Bekliyelim, B. Grenier, bize birkaç derviş veya döner masa yardımıyla bedenden ayrı ve ahiretten teşrif etmiş bir ruh göstersin de, diyalektik materyalizm yıldırımla vurulmuşa dönsün!

Her satırda öfkesi artan şövalyemiz, yine Prenant'ı zikred yor:

«Marxist, insan amibden veya daha cüz'î bir varlıktan hareket ederek, sınıfsız sosyete ile hayvaniyetten kat'î surette kurtulacak ve sınırsız bir kudrete doğru adım adım yol alacak muazzam bir oluşun bir elemanından başka bir şey olmadığını esasen bili yor.»

Bakınız, B. Grenier, biyolojist ve marksit Prenant'ın bir ibaresinden çıkara çıkara ne çıkarmış: Mesiyanizmin, bütün katliamları önceden mazur gösteren bir meshçiliğin orta göbeğine düştük; zira; yüzde yüz kavuşulacak bir dünya cennetinin yanında bir kaç milyon insan hayatının ne ehemmiyeti olabilir?»

B. Grenier ilkin Mihaylovski'nin, sonra da Bağdanof'un düşüncelerini kopya etmekle işe başlamıştı. Vakıa bunlar berbadın berbadı mütefekkirlerdi, fakat hiç değilse mütefekkirler. Şimdi, fırkacılık hırsı gözlerini bürümüş, ona yolunu sapıttırmıştır. Artık, ilhamını mütefekkirlerden değil de M. de Kerillis'in seçim afişlerinden alıyor.

Prenant. «İnsan hayvanlıktan kurtulacak» diyor; B. Grenier: «Prenant milyonlarca insanı boğazlamak istiyor» neticesini çıkarıyor.

Şövalyemizin delilleriyle bezedmiş münakaşayı toplarsak: O marxizm marxizmden gayrı bir şey olmakla., Prenant'ı yazmadığını yazmakla, materyalistleri maddeci olmakla ve diyalektiği formel mantık olmamakla suçlandırıyor.

Hayretlere sezâ bir muhakeme ve harkulâde bir reddiye! Muharririn kendi tabirlerini kullanarak: Marxizmi, B. Grenier'in «felsefe'sinin ışığında» izaha kalkışmak, gerçek olduğu iddia edilen ölü bir kültürü müdafaa bahanesiyle bir fikrî alçalma ve inhitat teşebbüsüne çalışmaktır. Umumiyetle daha derli toplu makaleler neşreden Nouvelle Revue Française'in, bugün, bu entellektüel alçalış ve çöküş teşebbüsüne katılması şaşılacak şey, değil mi?

Fransız marxist mektebine mensup ünlü ilim adamlarının «marxizmin ışığında» bütün hâdiselerin ve bütün keşiflerin zahını idd'a küstahlığında bulunmaları: işte, felsefe demediği budur.

kan mürtecî profesörün hazmediyarında şövalyelik rolüne çı

Yahya Kemâl Bayatlı

KIRILAN ÇERÇEVE I

Vaktiyle insandaki dişlerin yirmi iki tane olduğunu iddia eden Aristo nam bir feylesof yaşardı. Zamanında ken disine «dahi» denir «hocayı evvel» denir vaaz ettiği şeyler hakikat olarak kabul edilirdi. Gel zaman git zaman aradan uzun asırlar geçti. Aristo felsefesi ve ilminin hüküm sürdüğü karanlık sahneye Galile çıktı. Aristonun sukut kanunlarının tamamen saçma oldu - ğunu isbat ile doğrusunu ilân etti, sahne aydınlandı... Daha sonra Pasteur, kendi kendine tenasül nazariyesini çürüterek Aristoyu çıktığı yerden indirdi.

Nihayet asrımızın Bertrand Russel unvanlı riyaziyeci mütefekkiri mekteplerimizde çocuklarımıza okutulan mantık kitaplarının bir takım saçma, abes sözlerden ibaret olma - sından Aristoyu mesul tuttu, onu hocayı evvel diye değil bo şeriye'nin başına gelmiş bir baş belâsı olarak vasıflandırdı.

Zikrettiğimiz tarih. vakıâdan anlaşılıyor ki şahıslar hak kında ki hükümler değişir. Şimdiki zamanın hükmüyle yükselen bir adam gelecek zamanın hükmüyle derhal alçalabilir. Velhasıl kelâm insan, çerçevesi içinde mhabus kalmış resim gibidir.

Resim nasıl çerçevesi kırılmadıkça hürriyete ka - vuşmassa insan da zaman ve mekânını aşmadıkça hürriyetine kavuşamaz. Bu çerçeveyi kırdıktan sonra Y. Kemal Beyatlı hakkındaki ilmi ve sosyal vasıflı hükümlerimizi ve - rebiliriz.

II

YAHYA KEMAL VE TARİH

İfrata vararak tarihin boş bir levhadan ibaret olduğunu iddi etmiyeceğiz, fakat tarih ekseriya zihinlere bir örtü ce ker insanları birbirinden ayırarak bu örtü arkasında ka - lan dimağları beşerî olan duygu ve hâdiselere yabancı kı - lar.

Cihan vatandan ibarettir
itikadımca

diyen Y. Kemal iddiamızın doğruluğunu tevsik etmede, kendisini tarihin zıpkınladığı bir balık olarak ortaya koy - maktadır

Marksın ilmî ve materialist tarih görüşünden aydınlıklar taşıyan postacı, Y. Kemalin kapısını çalsa muhakkak ters yü - i geri çevirir çünkü o, çağ tan ölmüş bulunan artık oe - nazesi başında nutuk bile ve - rilmiyen — Hegel'in tesmiye ettiği tarzda — idealist tarih görüşünün karanlıklarına bir daha çıkmamak üzere sapla - nıp kalmıştır.

III

Y. KEMAL Ve CEMnYET

Y. Kemal aristokrat'ır; şiirlerinde mensubu olduğu muh - in zevkleri vardır. Şairin hitap ettiği küçük zümreyi ta - nıtalım:

I Aristokratlar

II Burjuva sınıfının yüksek kısmı

III Artık leş kokusu nesrettmeğe başlayan kapitalist kültürle meşbu münevverler.

Hitap etmediği kütleyi ise halk ve mürteci olmayan münevverler teşkil etmektedir.

Tevfik Fikret gibi sahilde hakikat olan aç balıkçılara değil de ufukta hayal olan dalgalara hitap eden Y. Kemalin düşündüğü gibi sanat ne süstür ne zevk ne de muayyen bir zümre için yazılır. Sanat halk içindir. Halka ihtiyaç ve terbiyeci olarak verilmelidir.

IV

YAHYA KEMAL'İN SİİRLERİ

Y. Kemalin kudretli ve ikitidarlı bir şair olduğunu ka - bul etmemiz lâzım, çünkü her şiir onun şiirleri gibi adem ö' dürmez ve insanı deli etmez

Sahilde oturmuş:

Son zevkim aşk ise ummanı karşı tat

Gel kurtul bu dor varlığın hendesesinden

mısralarını tekrar tekrar okuyan masum bir insan kendisini denize atarak pekalâ intihar edebilir.

Erenköy köşelerinde yazılan sessiz gemiyi okuyup ta Bakırköy tımarhanelerine düşen postacıyı düşününce insanın Y. Kemali «şiirleri yaşa - ma şuurunu öldürdüğü için sabıkalıdır» iddiasıyla mah - kemeye vereceği geliyor

Gönlüm bu devirden bu diyardan çok uzakta
Tanburî Cemil Bey çalıyor eski plâkta

mısralarıyla resmen tarihin karanlıklarına yakın bu devre ve bu diyara uzak olduğunu ilân eden Y. Kemalin hayranları bu devrin ve bu diya rın insanları «İsmail Habib - 'er, Mehmet Kaplanlar, Nurullah Ataçlar» dikkat ediniz Aristo zamanında yaşayan in sanlar gibisiniz. Onlar bir gün beşeriyete Galilelerin, Pasteurlerin. Russellerin gelebiece ğini düşünmediler. Hiç ol - nazsa siz düşününüz, daldığı nız uykudan uyanınız.

V

YAHYA KEMAL VE AŞK

Psikopatlığı ve nevrozluğu Freud «psikanalize dair bes ders» inde şöyle izah etmekte dir:

«Bizce insanların nevroz ol- maları sevdaya ait ihtiyaçla - rının tatminini veya haricî bir mukavemete veya intibak kifayetsizliğine uğramalarından yani realitede bu ihtiyaçlarını tatmin edemediklerinden ile- ri geldiğinden biz nevrozları hayatın kendilerine vermekten sakındığı hazları elde etmek üzere hastalığa sığınmış »se'er gibi görürüz. Nevrozlardaki marazi araz aşikane hayatlarıdır.»

Bk. Freudun psikanaliz mev zuunda verdiği derslerin be - şinci si

Freud'a hak verilir ve âşıkâne hayatı tetkik edilirse Y. Kemalin nevroz olduğu anlaşılır.

Dindirmez anladım hiç bir güzel bu
Bir bitmeyen susuzluğa benzer bu ağrıyı

Muhterem Y. Kemal Beyatlı... Kalbindeki ağrıyı dindirecek güzel kıyıyı yeryüzünde ara. Merihte, Zuhalde ara, yine bulamıyacaksın ve dai - ma aradığını bulamıyan bir adam olarak kalacaksın. Çün kü «insanım, beşerî olan hiç birşey bana yabancı değildir» diyen lâtin şair değilsin. ...

Başka Adam

Anayasanın tahlili ve kuvvetler muvazenesi meselesi

(Baş tarafı 1 de)

İktidar mevkiine geçmek ve geçince de devletin idare esas'arını programına uygun bir hale getirmek partilerin hikmeti vücudunu be'irten başlıca siyasî hedeftir.

İşte Türkiye Sosyalist Partisinin 1946 yılında kabul ve millete tatbikini vâdetmiş olduğu programının ana prensiplerinden biri de tefriki kuvva idi.

Bugün gerek Cumhuriyet Halk Partisi Mec'is Grupu Reis vekili Hüseyin Cahit Yalçın'ın, gerek Partili, Partisiz İstanbul gazeteleri başmuharrirlerinin imzalamış oldukları deklârasyonun muhtevası, daha sarih, daha şümullü ve tertipli olarak Türkiye Sosyalist Partisi programında mündemiç bulunmaktadır.

Şu halde, gerçek demokrasinin gerçekten taraftarı olan biz Sosyalistler devleti terkip eden kuvvetler arasındaki nüfuz ve tahakkümün bertaraf edi'mesini ve bütün kuvvetlerin kaynağının millet olmasını, her kuvvetin kendi mesuliyetini kendi sırtında taşımasını isteyenlere müzaheret gös termekte herkesten fazla hak sahibi sayılırız.

Fikir ve tasavvurlarımızın tahakkuk ve tatbikinde bize tekaddüm edecek olanları alkışlamakta ise asla hasis davranmıyacağız.

Çünkü bütün burjuva inkılâpçıları demokrasinin gerçekleştirilmesinde sosyalistlerin en yakın yol arkadaşlarıdır.

"Verem yüzünden yaşıyanlar, veremden ölenlerden çoktur..."

olaydır. Hâlâ çoğumuz namaz kılmayız amma zihniyeti miz yine:

Durdum divana uydum İmama!.

dır: Benim: «Aleyhinde bu - lunmadan evvel tecrübe ede - lim» diye ricalarım boşa gitti. Bana yapılan muhalefetin başında eski müsteşar Hüsa - meddin bey bulunduğu için yüksek makama yaranmak is teyen bütün memur hekimler kılınçlarını bende denediler.

Fakat doğruyu söylemek lâ zım gelirse bizdeki muhalefet bir dereceye kadar haklı idi. Çünkü Avrupa'daki vereme dair klâsik neşriyatın çoğu Friedmann aşısının aleyhindedir idi. 2000 cerrahî verem de harikulâde tesirine şahit olduğu için aşının hayranlarından biri olan, mevzii iptali his kâ şifi Profesör Schleich aşı le - hinde yazılan bir kitaba yazdığı önsözde bu durumu şöyle anlatıyor:

«Daha ilk günlerde teşek - kül etmiş olan mutlak bir basın blokadı, bilhassa tıb basının blokadı yüzünden aşının le hindeki bütün hekim raporla rının yayınlanması red edil - mekte, buna mukabil, aleyhde ki raporlar dergilerin en gözde çarpacak yerlerine konul - maktadır. Hattâ bunların da - ha fazla yayılmalarını temin için gündelik basın vasıtasıyla yayılmaları da temin edili yor, aşının taraftarları tara - fından yapılmak istenilen düzeltmeler hemen daima. gü - lünç vesilelerle, red ile karşılaşıyor. Schleich, bunu ekonomik se bebler ile izah etmek isti - yor. Başka bir yerde şöyle di yor:

«Bu ilâç bütün hekimliğin en şaşılacak ilâcı olmakla beraber üç kusuru vardır:

Çok çabuk iyi ediyor, kökten iyi ediyor. çok ucuza iyi ediyor, (Meziyyet sayılması lâzım gelen bu vasıflar onun için kusurdur) Çünkü verem yüzünden yaşıyanlar, veremden ölenlerden çoktur.»

Koca Schleich bu sözlerile Avrupa da büyük serma - yelerle çalışan ve gerek sahipleri bulundukları memleketler için bir gelir kaynağı olan sanatoryomları kastediyor.

Binaenaleyh halk kütlelerin ucuz bir silâh olduğu Avrupa daki tatbikatiyle meydana çıkan Friedmann aşısının bizde de verem savaşında tesirli ve mak üzere satışına müsaade edilmesi hakkındaki müracatıma Sağlık ve İçtimaî Yardım Bakanı ve Müsteşarı adına şu be reislerinden birinin imza - siyle verilen cevapta:

«Vereme karşı savaşta Ba - kanlıkça B, C, G, nin kabul ettiği ve Friedmann aşısına ihtiyaç olmadığı» hakkındaki fıkranın takdirini okuyucularıma bırakıyorum.

Bir kısım hekimlerin, bil - hassa veremcileerin neden Friedmann aşısına muarız olduk larına dair hastalarımın de - vamlı sorularını cevaplandır - dım zannediyorum.

Evet, sayın okuyucularım şairin dediği gibi:

Atarlar sanki târizi drahtı meyvadar üzere
(Meyvalı ağacı taşlarlar)

Salı günleri çıkar
Halk gazetesi
Gazetenin kurucusu
Aziz NESİN
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Rıfat Ilgaz
Adres: Kumkapı, Derinkuyu Sok. No: 4 İstanbul
ABONE
Bir yıllık: 500 Kr.
Altı aylık: 250 Kr.
Fiatı: 10 Kr.
YIL: 1 — SAYI: 21
28 Aralık 1948 SALI
Dizildiği ve basıldığı yer: Osmanbey Matbaası